

Dagsorden til møde i UFPP – arbejdsgruppe for kartofler

Mødet blev afholdt d. 14. september 2022 fra kl. 10.00 til 15.00 hos KMC i Brande
Mødedeltagelse:

Fra erhvervet: Preben Kloster, Christian Feder, Carl Heiselberg, Jeppe Jørgensen, Kim Madsen og Søren O. Jørgensen. Fra SEGES deltog Lars Bødker og fra Fødevarestyrelsens laboratorium deltog Ole Søegaard Lund (via Skype).

Fra Landbrugsstyrelsen: Kristine Riskær, Peter Vestergaard, Thomas Hundebøl Thomsen, Marie-Louise Nielsen og Sara Dilling.

Afbud: Mogens Nicolaisen (AU) og Søren Thorndal Jørgensen (L&F)

1. Velkomst ved Kristine Riskær

Kristine bød velkommen og takkede KMC for at være værter for mødet. Siden sidste møde er der kommet to nye kollegaer til: Peter Vestergaard, som teamleder i Team Plantetilsyn i Augustenborg og Sara Dilling som har overtaget Frederik Vads arbejdsopgaver i Nyropsgade i Kbh. Bordet rundt med præsentation af udvalgsmedlemmerne.

Der er kommet en ny organisering med ny vicedirektør. På baggrund af Rigsrevisionens og Kommissionens kritik af LBST arbejder vi med at løfte kvaliteten af vores myndighedsarbejde og den juridiske kvalitet som sådan. Med det store fokus på de belyste kritikpunkter er der også oprettet en nye enhed i Augustenborg – Svig og Omgåelse. Det er i høj grad i forbindelse med tilskudsområdet.

Fra 1/1 -2023 kommer der ny strategi, med temaer som grøn omstilling, god og effektiv forvaltning, og Landbrugsstyrelsen som arbejdsplads.

2. Orientering fra Landbrugsstyrelsen

a. Status på marksyn af præbasis og basislæggkartofler

Resultaterne fra marksynet er blevet præsenteret. Både mængden af virus og sortben er faldet i 2022 i forhold til 2021. Det gælder både i præbasis og basis avlen.

Landbrugsstyrelsens data omkring sortben viser, at kurven er knækket.

Erhvervet påpeger, at der er mørketal i data fra LBST og at der forekommer smitte senere i vækstperioden som ikke bliver opdaget i styrelsens marksyn. Dette argumenteres med at LBST's marksyn pågår før 15. juli

Det er det samme mønster over hele Europa hvor både antallet af modtagelige sorter samt spredningsvektorer er steget.

Der er store problemer med sortben over hele Europa og det er generelt svært at holde tolerancerne i bekendtgørelsen. Dette skyldes at bakteriekulturerne der medfører sortben har udviklet sig på en sådan måde, at de har et bredere spektrum af værter samt et bredere spektrum af vektorer at sprede sig med. Samtidig viser disse kulturer sig først som sortbensyge senere på sæsonen end LBST foretager marksyn.

Erhvervet foreslår, at der skal være større tolerance for fremmedsort ved det indledende syn i præbasis, og de vil til næste møde komme med et udspil til en løsningsmodel for dette.

b. Resultat af udskiftningskontrol

Resultatet af udskiftning kontrollen ser således ud:

- Ingen bemærkninger til udskiftning hos 10 avlere

- Indskærpelse til en avler, som havde udskiftet under 10 procent i én sort. Øvrige sorter var avlet på indkøbt læggemateriale eller egen opformering hvor udskiftning af avlsmateriale var overholdt.
- En avler har undladt udskiftning i en sort. Der påtænkes et bødeforlæg, og sagen er under afklaring om bødestørrelse.

c. Ændringer i bekendtgørelse om læggekartofler og avl af konsumkartofler

LBST præsenterede ændringerne i bekendtgørelsen. Nu skal man kigge i forordningerne. Der er ingen materielle ændringer.

d. Opdatering af vejledning

Vejledning er næsten færdig og mangler kun ganske få afklaringer. Inden den offentliggøres, vil erhvervet gerne læse og kommentere på den. Vejledningen sendes til kommentering i udvalget.

e. PRM

Forordningen kommer til at omfatte handel forædling af diverse plantearter. Vi forventer, at det ender i 3 forordninger med hver deres fokusområde. Mange forskellige erhvervsgrupper skal tale sammen omkring deres erhverv og de problematikker de kan støde på, i lige netop deres erhverv. Forordningen skal passe til flere erhverv og skal gælde mange år frem.

LBST vil sende henvendelse til udvalget med hvilke emner, de ønsker bibeholdt i forordningen. Udvalget efterspørger noget konkret (hvilke ændringer) at forholde sig til. Beskyttelse af sorter og forædling bliver også omfattet af ændringen. Efter PRM kommer der en revision af sortslisterforordningen, da vi forventer at PRM kommer til at skubbe til sortslisterforordningen.

LBST kan ikke komme med nogen konkrete svar, da der fortsat afventes et udspil fra kommissionen der forventes ultimo 2022.

f. Coloradobillen

Tredjelande har forskellige krav til tilstedeværelsen af coloradobillen. Der bliver skelnet mellem place of production (lokalitet eller samling af marker der bliver bestyret som et produktionssted) site of production (et defineret område (mark) inden for place of production) og area of production (en defineret zone rundt om place of production)

Hvis coloradobillen findes på nabomarker, og eksportlandet kræver frihed for dem i en f.eks. 10 km zone, kan bekæmpelse være umuligt. Hvis det kun omfatter marken kan billerne bekæmpes og avleren kan rekvirere et nyt marksyn for frihed.

Privatanmeldelser tæller også i vurderingen om frihed for coloradobiller LBST undersøger om man kan sprøjte for frihed og stadig eksportere til et land med en 10 km zone.

3. Opfølgning fra sidst

a. Beredskabsøvelse og gennemgang af scenarier for en skadegører inden for de nye forordninger

LBST spurgte til dato for beredskabsøvelsen. Den skal udarbejdes som en vejledende køreplan for tilfælde af fund. Erhvervet ønsker, at der kommer et udkast fra LBST hvorefter de kan kommentere og komme med praktiske udfordringer.

LBST foreslog at komme med et whitepaper og derefter afholde en workshop med erhvervet. Det er vigtigt at få vendt tingene og gennearbejde scenarierne gennem hele værdikæden.

LBST har en liste på 20 prioriterede skadegørere hvor der fra EU stilles krav til at der skal udarbejdes beredskabsplaner.

Erhvervet vender tilbage med hvilken skadegører der vil være relevant at lave en beredskabsplan på.

LBST vender tilbage med en tidshorisont på udkastet

b. Nabohøring for bibeholdelse af kravet om sædskifte i basisavl og håndtering af gengroninger

Sædskifte er kommet tilbage i bekendtgørelse om læggekartofler og avl af konsumkartofler. FR, NL, DE, FI og SE har alle svaret på vores nabohøring at de også har krav til sædskifte.

Frihed for gengroninger indgår ikke længere i forbindelse med jordprøver i bekendtgørelsen efter vedtagelse af forordning om

kartoffelcystenematoder (2022/1192 af 11. juli 2022). Ved marksyn må der fortsat ikke være gengroninger jf. § 34 stk. 1. 4) i Bekendtgørelse nr. 1143 af 13/07/2022 om læggekartofler og avl af konsumkartofler. Såfremt der konstateres gengroninger i linjen, kan avlen kun godkendes i klasse A, og må ikke anvendes til egen opformering. Gengroninger indgår i opgørelsen af fremmed sort, jf. bilag 7

c. Virustest (% angivelser) afklaring

Supplerende prøver skal sandsynligvis tages på lageret. Hvis FVST skal bruge mere end 21% på analysebeviset skal de bruge en skriftlig henvendelse med tilladelse hertil fra LBST.

Udvalget kvitterer med at den nye metode med en supplerende prøve er en pragmatisk løsning for nuværende

Hvis man får virus resultater på 9% er der mulighed for at få taget supplerende prøve eller man kan acceptere resultatet og afmelde partiet til supplerende virusundersøgelser.

Supplerende prøve ved 1 % i præbasis og 9 % virus indgår i instruks for udtagning af kartoffelprøver. Kopi af instruks er vedhæftet herunder.

[Find den opdaterede instruks her](#)

d. Test af Candidatus arterne til optagelse i kerneplantesamling

SASA er ikke begyndt at teste for de to Candidatus arter der er EU-krav endnu, og kan ikke give noget tidsestimater for hvornår de begynder. De kan godt teste for de tre virusarter vi har stående i vores bekendtgørelse.

FVST laboratorium er også blevet kvalificeret til at teste for flere af arterne. Der blev spurgt om FSVT laboratorium kan teste vores kerneplantesamling, men det blev afvist da SASA har mulighed for også at lave marktest der bl.a. kan afsløre afvigende typer. Derfor er det en fordel fortsat at benytte SASA som test sted. FVST laboratorium kan supplere med manglende test i vores kerneplantesamling. LBST går videre med sagen

4. Orientering/input fra erhvervet

a. Udvalgelse af sorter til vinterafprøvning/virustest (grundlag, proces og tidsramme for denne)

Erhvervet pointerer at udvælgelse af sorter til virus undersøgelser tidligere har været en uformel dialog mellem erhvervet og LBST. I år har det format af en officiel høring og et høringssvar. Ændringen har undret erhvervet som udtrykte ønske om at holde ved en mere uformel procedure. LBST forklarer at den formelle fremgangsmåde er sket på baggrund af det skærpede tilsyn LBST er under. Erhvervet udtrykker ønsket om fremadrettet at have en mere uformel høring.

Erhvervet betvivler ikke processen i udtagelsen af sorter til virusundersøgelser eller hvorvidt der skal laves undersøgelser. De ønsker at udtagelsen sker tidligere på året så det er muligt at planlægge anderledes alt efter om en sort er udtaget til undersøgelse eller ej.

Det er vigtigt at både erhvervet og LBST hører hinanden under udvælgelsen. Derfor skal kriterierne for udvælgelsen af sorterne til virusundersøgelser være mere gennemsigtig for erhvervet. Disse kunne eventuelt tydeliggøres ved at udarbejde en ændring af bekendtgørelsen der indeholder klare kriterier for udvælgelsepunkterne. LBST kigger ind i muligheden for dette.

Opfølgning:

LBST har vendt hvorvidt der kan udarbejdes en ændring i bekendtgørelsen vedr. virusundersøgelser med enhedens jurister. De mener ikke at de omtalte kriterier hører hjemme i bekendtgørelsen da de anses for værende vejledende. De klare kriterier bliver i stedet indskrevet og præciseret i ”vejledningen om læggekartofler og avl af konsumkartofler”

b. Ny betalingsmåde/omkostning struktur ved udtagning af frivillig vinterafprøvnings

Der skal være gennemsigtighed i hvordan kørsel ved rekvirerede prøver faktureres. Dette kan ske ved at tage et gennemsnit af alt kørsel som giver en fast kørselspris uanset afstand til marken for kontrolløren. LBST's oplæg er, at uanset hvor kontrolløren bor og afstand til marken bliver det samme pris pr. kontrollør uanset afstanden og uanset hvor mange biler. Prisen dækker over timeforbruget pr. person. LBST arbejder videre med forslaget omkring udkørselspunkter og en fast pris omfattende køretid. Der skal også ses på hvordan tiden mellem prøvetagningssteder opgøres. Model vil blive fremlagt på næstkommende UFPP i december 2022.

c. Kartoffelbrok – konsekvenser for arealer med restriktioner efter gamle regler

Restriktioner på nogle marker med brok-smitte kan blive ophævet i udgangen af 2024 hvis avler selv betaler for ophævelsesprøverne, og der ikke konstateres forekomst af kartoffelbrok. Der efterspørges fra KMC klare retningslinjer for hvorvidt marker med kartoffelbrok som er båndlagt i 10 år må dyrke resistente sorter fra 2024 til udgangen af 2029. I 2029 skal LBST betale for ophævelsesprøver i alle marker. Hvis ophævelsesprøver viser fortsat smitte med kartoffelbrok, skal marken behandles efter den nye forordnings regler, men spørgsmålet er, om det er muligt at udskyde ophævelsesprøverne indtil udgangen af 2029 og anvende resistente sorter i den mellemliggende periode.

Alle marker i afgørelses fra 2015 er i udgangspunktet for 15 år, men med forskellige betingelser.

LBST laver en handlingsplan for de forskellige scenarier for hvilke restriktioner der gælder inklusiv bufferarealer.

5. Udestående punkter fra sidste møde

a. **Opfølgende undersøgelser efter notifikation fra EU**

LBST modtager jævnligt notifikationer fra EU omkring kartoffelskadegørere. Vi vurderer, om fundet er tæt på Danmark og om der er nogle høstnumre vi genkender fra avlen. Enkelte tilfælde kan vedrøre læggekartofler fra Danmark. Vi laver evt. opfølgende undersøgelser for at konstatere om smitten kan være kommet fra danske læggekartofler. Opfølgning kan evt. være jordprøver eller knolde fra sidepartier, der stadig er i den danske avl. Vi har meldt tilbage til landet, vi har fået henvendelsen fra og ikke fundet smitte i de opfølgende undersøgelser. Hvis det er en karantæneskadegører, har vi pligt til at bekæmpe smitten og begrænse udbredelsen. Der blev givet udtryk for at LBST informerede avleren bedre ved opfølgende undersøgelser.

b. **EUPHRESCO projekt om *Meloidogyne fallax* og *M. chitwoodi***

Orientering om EUPHRESCO projekts opstart i 2023. *Meloidogyne* ville være en oplagt skadegører at benytte i beredskabsøvelsen.

6. Evt.

Erhvervet stillede spørgsmål vedrørende TRACES hvilket bl.a. omhandler

- Udformning og udseende af certifikatet
- Oversættelse af det engelske ord "TOTE" til det danske ord "pose"
- Partikontrol af konsumkartofler der har ophav i læggekartofler
 - Stikprøve kontrol på partier af konsumkartofler til eksport. Der blev spurgt til om der er ny praksis med syn af kartofler? I TRACES skal der ved eksport at konsumkartofler angives hvornår de forventet læsset. I praksis skal dette ikke ske, hvis partier har ophav i læggekartofler.

Landbrugsstyrelse går videre med disse bemærkninger.

Der er planlagt to kommende møder

Online møde 14. december kl. 10-13.

Fysisk 14. marts i Nyropsgade kl. 10-15.